

โครงสร้างของประชากรกับความยากจน

ในการศึกษาเรื่องความยากจน เราควรจะรู้ว่าใครคือคนยากจน คนยากจนอาศัยอยู่เขตไหนหรือส่วนไหน พวกเขาส่วนใหญ่มีอาชีพอะไร และลักษณะครัวเรือนจนนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกี่ยวกับโครงสร้างของประชากรของประเทศ ดังนั้นการอธิบายคำถามเหล่านี้จึงแยกกล่าวได้เป็นลักษณะต่าง ๆ คือ อัตราส่วนครัวเรือนจนระหว่างเมืองและชนบทของภาคต่าง ๆ ปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๕ ประเภทของครัวเรือนกับความยากจน เชื้อชาติของคนในครัวเรือนกับความยากจน ขนาดของครัวเรือนกับความยากจน และสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนกับความยากจน ตามรายละเอียดดังนี้

๔.๑ อัตราส่วนครัวเรือนจนระหว่างเมืองและชนบทของภาคต่าง ๆ ปี ๒๕๑๒ และ ๒๕๑๕

จากการกำหนดว่า ครัวเรือนที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าขีดความจนหรือเส้นแสดงความยากจน ตามที่แสดงไว้ในบทที่ ๓ ถือว่าเป็นครัวเรือนจน

ดังนั้น การแสดงถึงเปอร์เซ็นต์ของจำนวนครัวเรือนจนต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมดก็คืออัตราส่วนครัวเรือนจนซึ่งเป็นวิธีการวัดความยากจนที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะได้เห็นค่าที่ออกมาอย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาถึงอัตราส่วนครัวเรือนจนปี ๒๕๑๑-๑๒ และปี ๒๕๑๔-๑๕ จะเห็นว่าในช่วงระยะเวลา ๓ ปี อัตราส่วนครัวเรือนจนเปลี่ยนแปลงไปดังนี้.-

ตารางที่ ๔.๑ อัตราส่วนครัวเรือนจนในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

ภาค	อัตราส่วนครัวเรือนจน ในปี ๒๕๑๑-๑๒ (ร้อยละ)	อัตราส่วนครัวเรือนจน ในปี ๒๕๑๔-๑๕ (ร้อยละ)
เหนือ	๓๔.๕	๓๓.๒
กลาง	๒๔.๑	๑๑.๕
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๕๕.๕	๔๒.๐
ใต้	๒๑.๒	๒๑.๐
กรุงเทพมหานคร	๖.๕	๖.๐

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ปี ๒๕๑๑-๑๒
และปี ๒๕๑๔-๑๕ และตาราง ๓.๖

จากตารางเปรียบเทียบ ที่ ๔.๑ จะเห็นว่า อัตราส่วนครัวเรือนจนในช่วง ๗ ปีของทุกภาคลดลง แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ มากขึ้น โครงสร้างการผลิตได้เปลี่ยนแปลงไป มีการสร้างงานเพิ่มขึ้น ทำให้ประชากรมีงานทำ มีรายได้ โอกาสที่จะหลุดพ้นจากการ เป็นบุคคลมีรายได้น้อยหรือคนจนมีมากขึ้น ซึ่งจากตัวเลขก็ได้แสดงให้เห็นในแนวโน้มเช่นนี้

การพิจารณาถึงอัตราส่วนครัวเรือนจนในที่นี้ แยกออกเป็นเขตเมืองและเขตชนบท ซึ่งมีความแตกต่างในด้านพื้นที่และความหนาแน่นของชุมชนที่อาศัยอยู่ ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาคือ อัตราส่วนครัวเรือนจนในเขตชนบทมีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าอัตราส่วนครัวเรือนจนในเขตเมืองของทุก ๆ ภาคทั้ง ๒ ช่วงปี

ตารางที่ ๔.๒ อัตราส่วนครัวเรือนจนแยกตามเขตเมืองและเขตชนบทของภาคต่าง ๆ
(ร้อยละ)

ภาค	อัตราส่วนครัวเรือนจนปี ๒๕๑๑-๑๒		อัตราส่วนครัวเรือนจนปี ๒๕๑๔-๑๕	
	เขตเมือง	เขตชนบท	เขตเมือง	เขตชนบท
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๘.๖	๖๖.๓	๘.๑	๕๕.๒
เหนือ	๙.๗	๕๓.๙	๙.๕	๕๐.๕
กลาง	๗.๒	๓๑.๘	๕.๗	๑๕.๒
ใต้	๑๐.๓	๓๕.๓	๗.๑	๓๐.๖
กรุงเทพมหานคร	๕.๘	๒๐.๐	๓.๕	๑๐.๒

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ปี ๒๕๑๑-๑๒
และปี ๒๕๑๔-๑๕ และตารางที่ ๓.๖

ในช่วง ๗ ปี คือปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึงปี ๒๕๑๕ แนวโน้มความยากจนเมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนครัวเรือนจนมีค่าลดลงทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท แต่การลดลงของอัตราส่วนครัวเรือนจนในเขตชนบทค่อนข้างมากกว่าในเขตเมือง โดยเฉพาะในเขตชนบทของภาคกลาง อัตราส่วนครัวเรือนจนลดลงจากร้อยละ ๓๑.๘ ในปี ๒๕๑๒ เป็นร้อยละ ๑๕.๒ ในปี ๒๕๑๕

การที่อัตราส่วนครัวเรือนจนลดลงเป็นผลจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการพัฒนาเศรษฐกิจในหลาย ๆ ด้านได้เข้าสู่ภูมิภาคต่าง ๆ มีผลก่อให้เกิดการสร้างงานเพิ่มรายได้ให้แก่ประชากรในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้โอกาสเป็นคนจนลดลง

พิจารณาอัตราส่วนครัวเรือนจนในเขตเมืองในปี ๒๕๑๒ ภาคที่มีอัตราส่วนครัวเรือนจนสูงสุด คือเป็นร้อยละ ๑๐.๓ ของครัวเรือนทั้งหมด แต่ในปี ๒๕๑๕ อัตราส่วนครัวเรือนจนสูงสุดได้เปลี่ยนไปเป็นภาคเหนือ คือเป็นร้อยละ ๙.๕ ของครัวเรือนทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าแม้ว่าเวลาผ่านไป ๗ ปี ครัวเรือนจนก็ยังไม่ได้หลุดพ้นภาวะความจนซึ่งเกิดขึ้นในเขตเมืองของแต่ละภาค แต่สภาพทางเศรษฐกิจที่ผันผวนในภาคนี้มากกว่าภาคอื่น ๆ อันเกิดจากปัญหาความ

ไม่สงบทางการเมือง เช่นโจรจีนภาคใต้ในปี ๒๕๑๒ ทำให้มีอัตราส่วนครัวเรือนจนสูงสุด แต่ในปี ๒๕๑๙ สภาพเศรษฐกิจของภาคเหนือมีแนวโน้มมากกว่าภาคอื่น ๆ อันเกิดจากการที่ดัชนีราคาผู้บริโภคมีค่าสูงกว่าภาคอื่น ๆ ทำให้สินค้ามีราคาสูงผิดปกติจนทำให้มีอัตราครัวเรือนจนสูงสุดพิจารณาอัตราส่วนครัวเรือนจนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีอัตราส่วนครัวเรือนจนสูงสุดทั้ง ๒ ปี คือในปี ๒๕๑๒ เป็นร้อยละ ๖๖.๓ และปี ๒๕๑๙ เป็นร้อยละ ๔๙.๒ ของครัวเรือนทั้งหมด สาเหตุมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีสภาพพื้นที่และภูมิอากาศค่อนข้างแห้งแล้งกว่าภาคอื่น ๆ โอกาสในการหารายได้ของครัวเรือนค่อนข้างทำได้ลำบากและมีน้อย เป็นผลทำให้ครัวเรือนยังคงมีสภาพยากจนมากกว่าภาคอื่น ๆ

สำหรับค่าอัตราส่วนครัวเรือนจนนี้จะสังเกตได้ว่า ค่าที่ได้ในเขตชนบทจะสูงกว่าในเขตเมือง แสดงถึงปัญหาความยากจนมีโอกาสเกิดขึ้นในเขตชนบทได้มากกว่าในเขตเมือง คือการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติในด้านการเกษตรกรรม ลักษณะดินที่ค่อนข้างแห้งแล้ง น้ำที่ตื้นเขินหรือขาดจากธรรมชาติ เหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้ทำการเกษตรกรรมไม่ค่อยได้ผล หรือได้ผลไม่เต็มที่ หรือถ้าจะทำการอุตสาหกรรมพื้นที่ก็ทำได้ยาก การคมนาคมที่คอกก็ยังไม่ทั่วถึงและไม่สะดวก ซึ่งอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ก่อให้เกิดการสร้างงานเพิ่มขึ้น โอกาสในการหารายได้ของครัวเรือนจนทำได้ลำบากยิ่งขึ้น

๔.๒ ประเภทของครัวเรือนกับความยากจน

การจำแนกประเภทของครัวเรือนอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าครัวเรือนกับสมาชิกในครัวเรือนซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ประเภทคือ ครัวเรือนคนเดียว, หัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรส และมีหรือไม่มีบุตรที่ยังไม่ได้แต่งงาน, หัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่ได้แต่งงานหรือคนอื่น, หัวหน้าครัวเรือนมีบิดาหรือมารดาและบุตรที่ยังไม่ได้แต่งงานหรือคนอื่น และมีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวและคนอื่นซึ่งไม่ใช่ญาติ

ตารางที่ ๕.๓ อัตราส่วนครัวเรือนจนในภาคต่าง ๆ แยกตามประเภทของครัวเรือนปี ๒๕๑๔-๑๕
(ร้อยละ)

ประเภทของครัวเรือน	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	กรุงเทพมหานคร
ครัวเรือนคนเดียว	๑๑.๓๐	๓.๓๓	๑๐.๕๕	๓.๖๑	๑.๕๒
หัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรสและมี หรือไม่มีบุตรที่ยังไม่ได้แต่งงาน	๓๒.๕๘	๑๓.๑๖	๕๒.๕๒	๒๓.๐๒	๕.๕๔
หัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรสและบุตร ที่ยังไม่ได้แต่งงานหรือคนอื่น	๓๔.๕๘	๑๒.๕๒	๔๕.๓๓	๒๔.๕๕	๘.๖๖
มีบิดาหรือมารดาและบุตรที่ยังไม่ได้ แต่งงานหรือคนอื่น	๒๕.๒๘	๑๑.๒๓	๕๑.๖๔	๒๓.๓๕	๕.๘๕
มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวหรือ คนอื่นซึ่งไม่ใช่ญาติ	๓๑.๕๕	๕.๑๕	๓๖.๕๖	๑๕.๕๖	๓.๕๓

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมปี ๒๕๑๔-๑๕ และตาราง ๓.๖

สำหรับประเทศไทย ลักษณะครัวเรือนอยู่รวมกันเป็นครัวเรือนใหญ่ ดังนั้นผลที่รับคือ

อัตราส่วนขนาดของครัวเรือนของประเทศไทยแยกเป็นภาคต่างๆ ปี ๒๕๑๔-๑๕
(ร้อยละ)

ขนาดของครัวเรือน	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	กรุงเทพมหานคร
ครัวเรือน ๑ คน	๓.๓	๕.๐	๒.๐	๕.๕	๔.๓
ครัวเรือน ๒ - ๓ คน	๒๓.๒	๑๘.๘	๑๓.๓	๑๗.๕	๑๘.๐
ครัวเรือน ๔ - ๕ คน	๓๓.๖	๓๔.๓	๒๕.๕	๓๔.๒	๓๐.๑
ครัวเรือน ๖ - ๗ คน	๒๕.๕	๒๔.๒	๒๕.๕	๒๕.๓	๒๕.๓
ครัวเรือน ๘ - ๙ คน	๑๐.๘	๑๒.๑	๑๗.๓	๑๒.๐	๑๔.๑
ครัวเรือน ๑๐ คนขึ้นไป	๓.๓	๕.๒	๗.๒	๕.๑	๐.๑

ครัวเรือนที่ประกอบตัวบิดามารดาและบุตรที่ยังไม่ได้แต่งงานหรือคนอื่น จะมีอัตราส่วนครัวเรือนจนสูงที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่ได้แต่งงานหรือคนอื่นจะมีอัตราส่วนเป็นครัวเรือนจนสูงที่สุดในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร

๔.๓ เชื้อชาติของคนในครัวเรือนกับความยากจน

เชื้อชาติที่ปรากฏในพื้นที่แบ่งเป็น ๓ ประเภทคือ ไทย, จีน และอื่น ๆ

ตารางที่ ๔.๔ อัตราส่วนครัวเรือนในภาคต่าง ๆ แยกตามเชื้อชาติของคนในครัวเรือน

ปี ๒๕๑๘ - ๑๙

(ร้อยละ)

ภาค	รวม	เชื้อชาติไทย	เชื้อชาติจีน	เชื้อชาติอื่น ๆ
ภาคเหนือ	๓๓.๑๘ (๗๘๘/๒๕๐๕)	๓๔.๑๗ (๗๘๔/๒๓๒๔)	๔.๐๕ (๓/๗๔)	๑๔.๒๘ (๑/๗)
ภาคกลาง	๑๑.๘๑ (๒๕๘/๒๑๖๓)	๑๒.๕๐ (๒๕๕/๑๙๗๖)	๓.๕๓ (๖/๑๗๐)	๓๓.๓๓ (๗/๒๑)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๔๑.๘๘ (๑๓๓๕/๓๑๘๐)	๔๓.๘๔ (๑๓๒๘/๓๐๒๙)	๔.๖๗ (๕/๑๐๗)	๔.๕๕ (๒/๔๔)
ภาคใต้	๒๐.๘๔ (๓๑๕/๑๕๓๖)	๒๒.๑๘ (๒๗๖/๑๒๔๔)	๔.๒๗ (๕/๑๑๗)	๔๔.๓๓ (๓๔/๗๕)
กรุงเทพมหานคร	๖.๐๒ (๑๔๐/๒๓๒๖)	๖.๒๒ (๑๐๖/๑๗๐๔)	๔.๗๐ (๒๗/๕๗๔)	๑๔.๕๘ (๗/๔๘)

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ปี ๒๕๑๘-๑๙ และตาราง ๓.๖

ครัวเรือนที่มีเชื้อชาติไทย มีอัตราส่วนเป็นครัวเรือนที่จนมากกว่าครัวเรือนเชื้อชาติจีน และครัวเรือนเชื้อชาติอื่น ๆ ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคใต้ ครัวเรือนที่มีเชื้อชาติอื่น ๆ กลับมีอัตราส่วนเป็นครัวเรือนที่จนสูงกว่า ครัวเรือนเชื้อชาติไทยและเชื้อชาติจีน แสดงว่าจำนวนครัวเรือนเชื้อชาติอื่น ๆ มีน้อยกว่าจำนวน

ครัวเรือนชาวไทย แต่จำนวนครัวเรือนเชื้อชาติอื่น ๆ นั้นมีโอกาสเป็นครัวเรือนจนได้มากกว่า จนทำให้อัตราส่วนครัวเรือนจนมากที่สุดที่เกิดกลายเป็นของครัวเรือนเชื้อชาติอื่น ๆ

ครัวเรือนที่มีเชื้อชาติจีน มีโอกาสเป็นครัวเรือนจนน้อยที่สุด โดยมีอัตราส่วนครัวเรือนจนเฉลี่ยแล้วน้อยกว่าครัวเรือนเชื้อชาติไทยและครัวเรือนชาติอื่น ๆ เพราะคนเชื้อชาติจีน โดยส่วนใหญ่มีอาชีพในทางค้าขาย เป็นพ่อค้า มีความฉลาดเฉลียวและถนัดในด้านการค้า จึงทำให้โอกาสในการหารายได้มีมากกว่า ในขณะที่คนเชื้อชาติไทยส่วนใหญ่มีอาชีพในทางเกษตรกรรม ซึ่งต้องอาศัยรายได้จากผลผลิต การเพาะปลูก ซึ่งผูกพันอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศตามธรรมชาติ ซึ่งมีผลไม่ค่อยคงที่แน่นอน เช่นบางปีบางฤดูกาลฝนแล้ง ขาดน้ำ หรือบางฤดูกาลก็มีฝนและน้ำอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตจากการเพาะปลูกทางเกษตรกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เป็นต้น

๔.๔ ขนาดของครัวเรือนกับความยากจน

ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนจะประกอบด้วยจำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันไป ซึ่งจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๖ ประเภทคือ

- ครัวเรือน ๑ คน, ๒-๓ คน, ๔-๕ คน, ๖-๗ คน, ๘-๙ คน และตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป

ตารางที่ ๔.๕ อัตราส่วนครัวเรือนจนในภาคต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของครัวเรือนปี ๒๕๑๔-๑๕

(ร้อยละ)

ขนาดของครัวเรือน	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	กรุงเทพมหานคร
ครัวเรือน ๑ คน	๑๑.๕๐	๓.๓๓	๕.๘๕	๒.๔๔	๒.๐๐
ครัวเรือน ๒ - ๓ คน	๒๑.๕๓	๖.๒๔	๒๑.๘๐	๑๕.๕๖	๒.๓๕
ครัวเรือน ๔ - ๕ คน	๓๒.๐๘	๕.๘๕	๓๕.๘๓	๒๐.๗๐	๓.๕๒
ครัวเรือน ๖ - ๗ คน	๕๓.๗๕	๑๓.๕๘	๕๑.๕๖	๒๕.๙๕	๘.๘๕
ครัวเรือน ๘ - ๙ คน	๕๖.๐๐	๒๒.๘๗	๕๗.๐๕	๓๒.๐๐	๑๑.๕๓
ครัวเรือน ๑๐ คนขึ้นไป	๓๙.๕๑	๒๒.๑๓	๕๓.๕๓	๓๒.๐๕	๑๑.๓๗

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมปี ๒๕๑๔-๑๕ และตารางที่ ๓.๖

ครัวเรือนในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมักมีลักษณะคล้ายกัน คือมีขนาดครัวเรือนค่อนข้างใหญ่ เพราะระบบการพึ่งพากันของประชากรไทยค่อนข้างมีมาก แม้ว่าคนหนึ่งคนใดในครอบครัวจะมีรายได้แล้ว ก็ยังอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน มีการใช้จ่ายในครัวเรือนเดียวกัน ผลคือขนาดครัวเรือน ๔-๕ คนจะมีอัตราส่วนเป็นครัวเรือนจนสูงกว่าครัวเรือนขนาดอื่น ๆ ในเกือบทุก ๆ ภาคคือ ภาคเหนือ, ภาคกลาง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุง เทพมหานคร ส่วนภาคใต้กลับกลายเป็นขนาดครัวเรือน ๑๐ คนขึ้นไป มีอัตราส่วนเป็นครัวเรือนจนมากกว่าครัวเรือนขนาด ๔-๕ คน มีความหมายว่า ครัวเรือนภาคใต้อาจมีจำนวนสมาชิกค่อนข้างมากกว่าครัวเรือนในภาคอื่น ๆ แต่โดยสรุปแล้วครัวเรือนขนาดใหญ่มีโอกาสเป็นครัวเรือนจนมากกว่าครัวเรือนขนาดเล็ก

๔.๕ สถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนกับความยากจน

สถานะทางเศรษฐกิจสังคม เป็นการบอกลักษณะของครัวเรือน โดยพิจารณาจากการดำรงชีพของครัวเรือน, สถานะภาพการทำงาน การปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจและอาชีพ ซึ่งในที่นี้จะแบ่ง เป็น ๒ ประเภทคือ เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน, เกษตรกรผู้เช่าที่ดิน, ผู้ดำเนินธุรกิจของตนเอง, ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ งานบริหารและวิชาการ, เสมียนพนักงานผู้ปฏิบัติงานในขบวนการผลิต, และผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ

ตารางที่ ๔.๖ อัตราส่วนครัวเรือนจนในภาคต่าง ๆ จำแนกตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน ปี ๒๕๑๘-๑๙
(ร้อยละ)

สถานะทางเศรษฐกิจ-สังคม	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	กรุงเทพมหานคร
เกษตรกร เป็นเจ้าของที่ดิน	๔๔.๘๓ (๓๓๓/๓๔๕)	๑๕.๓๔ (๘๕/๕๕๔)	๒๓.๗๐ (๑๐๐๕/๑๕๘๔)	๔๔.๐๗ (๑๕๖/๓๕๔)	๒๕.๒๓ (๒๓๓/๙๑)
เกษตรกร เป็นผู้เช่าที่ดิน	๕๕.๒๓ (๒๒๗/๔๑๑)	๑๗.๕๙ (๕๗/๓๒๔)	๕๑.๐๕ (๙๗/๑๙๐)	๔๐.๗๖ (๒๙/๑๕๗)	๒๔.๐๐ (๓๖/๑๕๐)
ผู้ค้าในธุรกิจของตนเอง	๑๕.๖๖ (๖๕/๔๑๕)	๓.๒๐ (๑๓/๔๐๖)	๑๓.๔๕ (๓๘/๕๘๐)	๖.๘๐ (๒๓/๓๓๘)	๓.๙๗ (๒๖/๖๕๕)
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ งานบริหาร และวิชาการ	๐ (๐/๓)	๐ (๐/๔)	๐ (๐/๔)	๐ (๐/๔)	๐ (๐/๑๓)
เสมียนพนักงานผู้ปฏิบัติงานใน ขบวนการผลิต	๑๙.๗๓ (๑๔๔/๗๓๐)	๑๐.๑๔ (๗๔/๗๓๐)	๑๗.๕๘ (๑๒๓/๖๘๔)	๑๑.๕๘ (๕๘/๕๐๑)	๔.๔๙ (๕๙/๑๓๑๓)
ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ	๒๗.๗๒ (๒๘/๑๐๑)	๕.๕๑ (๗/๑๒๗)	๒๐.๒๙ (๒๘/๑๓๘)	๑๗.๗๒ (๑๔/๗๙)	๕.๒๕ (๖/๑๑๔)
รวม	๓๓.๑๘ (๓๙๘/๒๔๐๕)	๑๑.๙๑ (๒๕๘/๒๑๖๗)	๔๑.๙๘ (๑๓๓๕/๓๑๘๐)	๒๐.๙๔ (๓๑๕/๑๕๓๖)	๖.๐๒ (๑๔๐/๒๓๒๖)

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ปี ๒๕๑๘-๑๙
และตารางที่ ๓.๖

เมื่อพิจารณาถึงสถานะสภาพการทำงานหรืออาชีพแล้ว จะพบว่า อัตราส่วนครัวเรือนจนจะมีเปอร์เซ็นต์สูงในเกษตรกร เป็นเจ้าของที่ดิน และเกษตรกร เป็นผู้เช่าที่ดิน หรือพูดได้ว่า ครัวเรือนที่มีสถานะสภาพการทำงานเป็นเกษตรกรจะมีโอกาสเป็นครัวเรือนจนมากกว่าครัวเรือน

อาชีพอื่น ๆ ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ งานบริหาร และวิชาการ ไม่มีอัตราส่วนครัวเรือนจนปรากฏอยู่เลย ส่วนสถานะภาพการทำงานเป็นผู้ค่าเนนธุรกิจของตนเอง เสมียนพนักงานผู้ปฏิบัติงานในขบวนการผลิต และผู้ไม่ใช่ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ มีอัตราส่วนครัวเรือนจนในระหว่างรอยละ ๓.๒๐ - ๒๗.๗๒ ซึ่งเมื่อเทียบกับสถานะภาพการทำงานของครัวเรือนประเภทเกษตรกรแล้ว ย่อมมีค่าน้อยกว่าตามตารางที่ ๔.๖

แต่ถ้าพิจารณาสถานะทางเศรษฐกิจสังคม เกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินและเกษตรกรผู้เช่าที่ดินในภาคต่าง ๆ นั้น ซึ่งมีอัตราส่วนครัวเรือนจนสูงกว่าสถานะภาพอื่น ๆ พบว่าในจำนวนครัวเรือนเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน แม้ว่าในภาคเหนือและภาคกลางจะมีจำนวนใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาครัวเรือนจนในภาคเหนือ ครัวเรือนมีโอกาสเป็นครัวเรือนจนมากกว่า เปรียบเทียบกับครัวเรือนเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดิน จำนวนครัวเรือนของทั้ง ๒ ภาคมีจำนวนใกล้เคียงกัน แต่ภาคเหนือมีจำนวนครัวเรือนเป็นครัวเรือนจนมากกว่า และพบว่าครัวเรือนเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดินมีอัตราส่วนครัวเรือนจนมากกว่าครัวเรือนเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน แตกต่างจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครัวเรือนเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินมีจำนวนมากกว่าครัวเรือนเกษตรกรผู้เช่าที่ดินมาก และโอกาสเป็นครัวเรือนจนของครัวเรือนเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินมีมากกว่าครัวเรือนเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดิน จึงทำให้อัตราส่วนครัวเรือนจนของเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดิน สูงกว่าอัตราส่วนครัวเรือนจนของเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดิน สำหรับภาคใต้ ครัวเรือนเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินมีโอกาสเป็นครัวเรือนจนมากกว่าครัวเรือนเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดิน ซึ่งแตกต่างจากกรุงเทพมหานคร จำนวนครัวเรือนเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินที่เป็นครัวเรือนจนมีน้อยกว่าครัวเรือนเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดิน แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราส่วนครัวเรือนแล้วกลับมีผลทำให้อัตราส่วนครัวเรือนจนของเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินมีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าเกษตรกรเป็นผู้เช่าที่ดิน

การพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของประชากรที่ยากจน และชี้ให้เห็นว่ากลุ่มคนจนมีจำนวนเท่าไร ของประชากรทั้งประเทศ ทั้งนี้ การพิจารณาต่อไปถึงด้านสวัสดิภาพของคนจน การกระจายรายได้ในกลุ่มคนจนจะเป็นการศึกษาภาวะความยากจนที่ละเอียดยิ่งขึ้น.